

JOAN MARTÍ I CASTELLI
“Ens mereix més credibilitat jurídica el dictamen de l'AVL que la doctrina que, arran del recurs contra la Universitat de València perquè en els seus Estatuts apareix el terme ‘català’, ha emès el Tribunal Constitucional, segons la qual ‘català’ i ‘valencià’ són estrictament sinònims a tots els efectes legals?”

“L'IEC s'ocupa de la normativa de la llengua catalana per a tots els territoris on és pròpia. Coherent amb aquesta funció, la Secció Filològica compta per mandat estatutari amb un nombre ben notable d'especialistes del País Valencià, com també de les altres contrades amb qui compartim idioma, triats exclusivament pels seus mèrits científics i no per voluntats ni designació polítiques”

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) es constituí sense consultar oficialment l'Institut d'Estudis Catalans (IEC); raons de pes hi devia haver, que aconsellaren als polítics d'allà i d'aquí de tenir-lo al marge. Probablement, una d'essencial: s'atribuí a l'AVL autoritat en la normativa, que és competència de l'IEC reconeguda per real decret (àmbit, doncs, estatal, no autonòmic solament); potser els dubtes que no es respectava la legalitat van fer que des de la Generalitat Valenciana amb la complicitat de la catalana s'optés pel silenci i per la tàctica dels fets consumats altrament inexplicables. S'atorgaven a l'AVL funcions preceptives per al valencià, o sigui, per al català, i, per fer-ho, s'empararen en l'Estatut de la Comunitat Valenciana, el qual no dóna a la Generalitat competències per a l'establiment de normativa ni per al valencià ni per al castellà, que és també llengua pròpia, a més d'oficial, d'aquesta Comunitat. Això fou manifestat en aquests mateixos termes fins i tot per més d'un membre de l'AVL, remarcant que aquesta no tenia cap raó de ser amb les prerrogatives amb què es fundà.

Constatem, doncs, primer de tot, que la institució respon exclusivament a voluntats polítiques partidistes jurídicament no gens fonamentades i, en qualsevol cas, alienes del tot als interessos científics. L'IEC, davant aquesta realitat, encaixà la iniciativa que entén desafortunada i procura, no sé dir si encertadament o no, practicar la discreció i no denunciar obertament la interferència flagrant en les seves competències.

Quan la Secció Filològica (SF) de l'IEC, per requeriment d'alguns membres de l'AVL, s'hi posà en contacte oficiosament, fou informada amb rotunditat que es partia de l'axioma –no més faltaria!, deien des de l'AVL– que el català i el valencià són una mateixa llengua.

Pregunta essencial: després d'haver aprovat ara el dictamen on es proclama

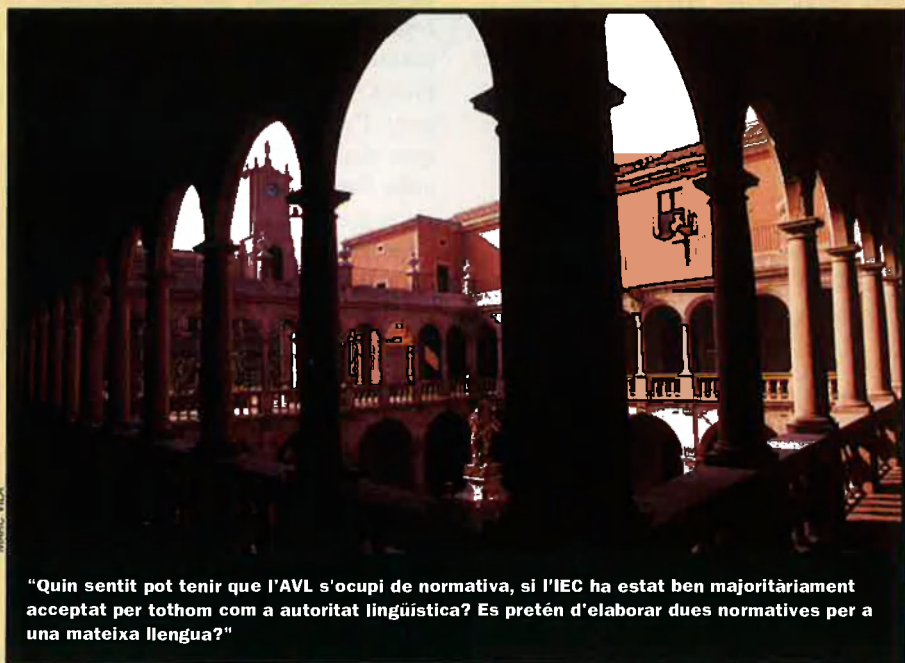
la unitat de la llengua, per què tanta eufòria d'alguns col·legues i d'alguns mitjans? Col·legues i mitjans que saben que l'AVL teòricament no negava aquesta unitat. La resposta, al meu entendre, solament pot ser una: la desconfiança, confessada o no confessada; no se la creien, per la qual cosa esdevé una sorpresa que ha estat qualificada d'històrica que declari que el valencià i el català són un sol idioma. Si hom admet que, com molts diuen, el document és un avenç espectacular, què és el que s'esperava de l'AVL? Goso imaginar que la consolidació progressiva de la secessió.

Diguem-ho tot: el dictamen no defuig completament l'eufemisme, l'ambigüitat. Jo em demano què hi ha rere la tosuderia que un cop esmentat el concepte llengua s'afegeixi immediatament, com si s'hagués de disfressar, “sistema lingüístic”, fent referència a la “terminologia del primer estructuralisme”: què hi fa en un text com aquest l'al·lusió al llenguatge especialitzat d'una teoria lingüística que no és la més recent?; segur que no és gratuïta.

Altrament, ens mereix més credibilitat jurídica el dictamen de l'AVL que la doctrina que, arran del recurs contra la Universitat de València perquè en els seus Estatuts apareix el terme català, ha emès el Tribunal Constitucional, segons la qual valencià i català són estrictament sinònims a tots els efectes legals? Ja és hora que una qüestió tan òbvia es resolgui per sempre de la mateixa manera que se'n va resoldre una altra que no ho és menys: la de l'equivalència de castellà i espanyol.

Els impulsors –valencians i catalans– de l'AVL, a més d'instituir-la en un secretisme significatiu, no jugaren net ni en el percentatge de membres procedents de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV) –no importa per quines raons–, ni en el contingut del decret de creació. Filòlegs que hi pertanyen ens digueren que no hi apareixia el terme llengua valenciana, sinó

de la Llengua: l'**obvietat** com a victòria

"Quin sentit pot tenir que l'AVL s'ocupi de normativa, si l'IEC ha estat ben majoritàriament acceptat per tothom com a autoritat lingüística? Es pretén d'elaborar dues normatives per a una mateixa llengua?"

exclusivament valencià. Mentida; inclou idioma valencià, que, modestament, no veig que sigui diferent de llengua valenciana. Per què l'engany? Només me l'explico per una mala consciència insuperable. L'ús d'aquesta denominació afavoreix objectivament i subjectivament la disgregació, s'entengui com s'entengui.

Malgrat que la SF de l'IEC, amb la millor disponibilitat a no causar més danys a la llengua catalana, intenti tenir bones relacions de col·laboració amb l'AVL, contempla amb desànim i dolor fins a quin punt aquesta és manipulada pels poders polítics i que no té prou capacitat de reacció per reclamar la independència sense esclètxes: la irrupció d'un conseller en una reunió, per evitar que es discuteixi un punt de l'ordre del dia, o l'amenaça sense embuts de represàlies del senyor González Pons són inimaginables en cap corporació científica creïble. No debades, un cop aprovat el dictamen, que no fa sinó reconèixer la unitat de la llengua, des de la Presidència de la Generalitat Valenciana no es deixen passar gaires hores per declarar que ja veurà si l'accepta o no. El

mateix portaveu del Govern valencià, preguntat sobre la contradicció que s'hagi recorregut el memoràndum de les llengües de la Unió Europea presentat pel ministre d'Afers Exteriors i que ensems s'avalí el dictamen de l'AVL, té el cinisme de respondre que el memoràndum és jurídicament transcendent; reconeix, doncs, que el dictamen és, almenys per a ell, allò que en diem col·loquialment paper mullat. Sincerament, ni en la ficció més imaginativa resultarien versemblants actituds d'aquesta mena. Si res d'anàleg hagués passat a la Real Academia Española (RAE) o a l'IEC, ultra l'escàndol social de màximes proporcions, estic segur que s'haurien produït dimissions massives. Què de més greu hi pot succeir?

Els polítics valencians i catalans van justificar la seva iniciativa en la convicció que l'AVL serviria per acabar el conflicte lingüístic i per arribar, per tant, a la pau. Que jo recordi, mai no hi havia hagut una situació tan tensa com ara, mai no s'havia instrumentalitzat tant la qüestió de la llengua com des de l'existència de l'AVL. En conseqüència, des d'aquest punt de vista, el pro-

jecte ha fracassat. De més a més, hem de dir que ja n'hi ha prou de recórrer al terme conflicte lingüístic, inventat per intimidar la societat i, per la por, manejar-la per a beneficis que res no tenen a veure amb la llengua.

L'IEC s'ocupa de la normativa de la llengua catalana per a tots els territoris on és pròpia. Coherent amb aquesta funció, la SF compta per mandat estatutari amb un nombre ben notable d'especialistes del País Valencià, com també de les altres contrades amb qui compartim idioma, triats exclusivament pels seus mèrits científics i no per voluntats ni designació polítiques. Així les coses, quin sentit pot tenir que l'AVL s'ocupi de normativa si l'IEC ha estat ben majoritàriament acceptat per tothom com a autoritat lingüística? Es pretén d'elaborar dues normatives per a una mateixa llengua? Si no, no s'acaba d'entendre que se li atorgui aquesta funció. De què serveix la notable representació territorial valenciana a la SF de l'IEC? De què serveixen, a més, les constants, normals i útils relacions de la SF amb l'IIFV? Vull remarcar que, en canvi, l'AVL és composta solament de membres valencians: ni catalans, ni balears, ni rossellonesos, ni ponentins, etc. Per què? La resposta, des del meu punt de vista, la va donar el mateix senyor González Pons: si no hi ha llengua valenciana, l'AVL no té cap raó de ser; és a dir, si valencià i català no són dues llengües diferents, l'AVL no té cap tasca a dur a terme en la preceptiva. El problema és encara més greu: segons tinc entès, el Govern que creà l'AVL subvenciona alhora la Real Academia de Cultura Valenciana, la qual, al seu torn, destina part d'aquests recursos a elaborar normativa declaradament secessionista; i per això, compta amb membres que són de l'AVL! (vegeu el *Diccionari ortogràfic valencià-castellà, castellà-valencià*. Real (sic) Acadèmia de Cultura Valenciana. Secció de Llengua i Lliteratura (sic). Segona edició. València 2004, pàg. 5).

Un intent de legitimar l'AVL, havent-hi ja l'IEC, és la comparació amb les acadèmies hispanoamericanes que coexisteixen amb la RAE. Dos detalls gens insignificants: la comparació valdria si al costat de la RAE hi hagués acadèmies de l'espanyol a Andalusia, a Extremadura, a Valladolid, etc., és a dir, dins el mateix estat. Segonament, les acadèmies de l'Amèrica de llengua espanyola, d'estats distints i allunyadíssims de Madrid, treballen coordinadament amb la RAE i és sempre aquesta qui pren les decisions finals sobre la normativa, mai cap de les acadèmies particularment. Hem d'explicar bé la realitat. És a dir, si de cas podria tenir sentit una acadèmia de la llengua catalana a Andorra, a la Catalunya del Nord i a l'Alguer, que aportessin documentació científica a l'IEC, però no una acadèmia a les Balears o a la Franja de Ponent. I ni això cal plantejar-se, perquè en el si de l'IEC, hi insisteixo, hi ha representants de tots aquests territoris, altrament ben a la vora geogràficament.

La variació és escrupolosament respectada en les tasques de normativització de la SF; hi ha responsables directes i redactors de normes gramaticals i lèxiques que no són del Principat de Catalunya, que són del País Valencià. Sublimar més enllà del que és racional la diversitat lingüística no pot dur sinó a la divergència, a la separació. El dictamen de l'AVL posa un èmfasi en les peculiaritats locals per a la codificació lingüística, que ha suscitat sospites explícites per membres de la mateixa AVL i pel comunicat fet públic de l'IIFV. En una llengua tan relativament unitària com la catalana, dins el conjunt de la Romània, exagerar la presència de particularismes en la normativa gramatical i lèxica és fragmentar-la artificialment i condemnar-la a la diversificació. Em consta que algun membre de l'AVL ha hagut de suportar el rebuig del Govern de la Generalitat Valenciana a l'edició d'una obra clàssica medieval perquè "catalanitzava" massa... L'IEC practica amb generositat el policentrisme convergent que defensà Manuel Sanchis Guarner.

I finalment, la qüestió onomàstica. Com s'explica que el dictamen de

“Sublimar més enllà del que és racional la diversitat lingüística no pot dur sinó a la divergència, a la separació”

“Quina altra llengua de cultura ha adoptat denominacions sincrètiques com les que proposa el dictamen? El sincretisme hauria de considerar solament el valencià o tota la variació? En quin país els governants decideixen el nom d'un idioma?”

l'AVL no solament no la tanqui sinó que, a més, la deixi falsament oberta i en mans dels polítics de les diverses comunitats autònomes? Dic falsament oberta perquè cap filòleg, cap lingüista no dubta que està resolta: llengua catalana és la denominació general i valencià és el nom que rep al País Valencià. Què ha passat sobtadament que el consens que hi ha sobre aquest tema es fa veure que ha desaparegut? Quina altra llengua de cultura ha adoptat denominacions sincrètiques com les que proposa el dictamen? El sincretisme hauria de considerar solament el valencià o tota la variació? En quin país els governants decideixen el nom d'un idioma? Que no se'm retregui una altra vegada un exemple que és fals: que el que es parla a Flandes té dues denominacions oficials: flamenc i neerlandès; n'hi ha una de sola, fins i tot en l'àmbit popular. I si el que s'addueix com a model és la doble denominació llengua espanyola i llengua castellana, tots sabem que oficialment enlloc no és enregistrat llengua espanyola-castellana o llengua castellana-espanyola. Com diu el comunicat de l'IIFV, on són representades totes les universitats del País Valencià, "l'expressió llengua valenciana, [...]

tot i estar històricament documentada, fomenta la fragmentació de la llengua comuna". Alhora es lamenta que el dictamen "renuncia a la denominació llengua catalana, que, d'acord amb la romanística, és el terme general que denomina el conjunt de varietats lingüístiques d'aquest idioma". En aquest terreny, l'AVL, amb les pressions polítiques constants, ha fet una passa enrere gens banal: ha creat un problema de noms inexistent, perquè està resolt, i tàcitament refusa el qualificatiu català: ni en el decret de creació de l'AVL, ni en el dictamen que comento no surt ni una sola vegada!; com tampoc no es fa ni una sola referència a l'IEC. No havia passat mai com ara que hom se senti sovint empès a recórrer a eufemismes per evitar de dir llengua catalana: llengua comuna, llengua compartida, etc.

L'AVL és massa condicionada per interessos partidistes de polítics, molts dels quals, paradoxalment, no demostren sinó prescindir habitualment del valencià; no tenen cap interès per la seva extensió social en tots els àmbits. Se n'aprofiten únicament per a fins electoralistes. Vull pensar que per això defuig d'afrontar obertament i d'explicar sense restriccions qüestions que em consta que almenys alguns dels seus membres tenen molt clares.

Tot el que he dit és l'opinió personal exposada tan sincerament com honrada, la qual no expresso en representació de ningú que no sigui jo mateix.

Lamento no poder alegrar-me de dictàmens que afirmen que la terra és rodona, que l'aigua de la mar és salada, que dos i dos fan quatre, que les persones són mortals..., o que valencià i català són la mateixa llengua, vaja..., el mateix sistema lingüístic.

Sí que m'alegra profundament que el síndic, que l'alcalde de l'Alguer s'hagi adreçat al primer ministre del Govern italià per demanar-li que sol·liciti el reconeixement de la llengua catalana a la Unió Europea. L'enhorabona i sort, amic síndic!

Joan Martí i Castell és catedràtic i primer rector de la URV i president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans